

Preek 21 januari 2024
HWS Ontmoetingskerk
Afscheid en bevestiging ambtsdragers
Filippenzen 2:1-11

Gemeente van Jezus Christus,
Een bekende kreet binnen de islam is allahoe akbar. God is groot. Westerse mensen koppelen die woorden vaak aan terreurdaden waar het als een strijdkreet klinkt. Maar binnen de islam zelf wordt het veel breder gebruikt. Zo is het onderdeel van het dagelijkse gebed en staan die woorden bijvoorbeeld ook op de vlaggen van Irak, Iran en Afghanistan. Allahoe Akbar, God is groot.
De Islam is in het geloof dat hun God groot is zeker niet de enige. Alle religies die bestaan en ooit bestaan hebben zien in hun god of goden dat zij groot zijn, machtig, belangrijk, je kunt niet om ze heen. Wij geloven ook dat onze God groot is. We hebben er net nog van gezongen: 'mijn God is zo groot, zo sterk en zo machtig.' Tot dusver dus niets bijzonders.

Toch zien we grote verschillen tussen het christendom en bijvoorbeeld de islam als het gaat om hoe God benaderd wordt. Wanneer er bijvoorbeeld een Bijbel in brand wordt gestoken dan doet ons dat pijn, maar meer gebeurt er niet. Wanneer er echter een koran in de brand wordt gestoken lijkt het soms alsof de wereld te klein is. De dader wordt vanuit meerdere kanten bedreigd en is zijn leven niet meer zeker. Natuurlijk staan bij lange na niet alle moslims achter dergelijke bedreigingen. Maar het typeert denk ik wel een groot verschil tussen de god van de moslims en onze God.

Want allah moet groot zijn. En als hij niet groot is, niet de grootste is dan valt het geloofssysteem van moslims in elkaar. Er gebeurt niets buiten de wil van allah, maar als allah belachelijk wordt gemaakt, bijvoorbeeld door een koranverbranding, dan kan dat eigenlijk niet. God is dan namelijk niet de grootste, hij wordt kleiner gemaakt. Dat kan niet en dus komen moslims massaal in protest, wat tegelijkertijd het theologische probleem groter maakt, want is de grote god dan afhankelijk van zijn volgelingen om voor hem op te komen?

Het christendom is hierin radicaal anders. Het unieke van de God van de Bijbel is dat Hij niet alleen groot is, maar dat God ook klein is. In de woorden die we met elkaar hebben gelezen: 'Hij, die de gestalte van God had, maakte er geen aanspraak op aan God gelijk te zijn, maar deed afstand van zijn positie en nam de gestalte aan van een dienaar. Hij werd gelijk aan de mensen, en als mens verschenen heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis.'

Kort samengevat staat hier: Jezus is God, werd mens, en als mens liet hij zich vernederen. In zo'n soort geloof is het christendom absoluut uniek. Alle andere religies proberen god of de goden als zeer groot af te schilderen. Maar het wereldvreemde van het christelijk geloof zit hem hier in: God werd mens en liet zich als mens zelfs vernederen.

Voor mensen is zoiets ondenkbaar. Kijk maar naar jezelf. Wij hebben de neiging om onszelf juist beter neer te zetten dan we daadwerkelijk zijn. Of we zijn teleurgesteld als anderen niet zien wat voor goeds we doen. We geven hoog over onszelf op, maar tegelijkertijd zijn we er ergens bang voor dat we door de mand

zullen vallen. En we hebben de neiging om over anderen te roddelen, in feite is dat een mechanisme om anderen naar beneden te drukken, en daardoor jezelf te verhogen. En natuurlijk de een is drukker bezig over hoe de ander over hem denkt dan iemand anders. Maar ik denk dat we allemaal het toch wel belangrijk vinden dat anderen een zo positief, zo groot, mogelijk beeld van ons hebben.

En dat zien we terugkeren in alle wereldgodsdiensten. Mensen projecteren hun verlangens om zelf zo groot mogelijk te zijn op hun idee van god. God moet in mensen nog hoger zijn... Maar hier is het verhaal van het christelijk geloof: God is inderdaad zo groot, maar werd kleiner, liet zich vrijwillig vernederen als mens.

Het leven draait in onze beleving vaak om onszelf. Wij zijn het middelpunt. En als anderen minder zijn, bijvoorbeeld in derde wereldlanden of asielzoekers, dan zien we in hen eerder een bedreiging voor onszelf dan een reden om hulpvaardig te zijn. Het mag niet ten koste gaan van onszelf. Wij moeten zelf zo hoog, zo groot mogelijk zijn en blijven. En het liefst zelfs nog groter worden, nog belangrijker.

Dat is altijd al zo geweest. Denk maar aan Adam en Eva. Zij hadden het verlangen om gelijk te zijn aan God. En zo werd de vrucht van de boom van kennis van goed en kwaad gegeten. De zonde werd geboren. De tweede Adam, Christus, maakt de tegenovergestelde beweging. Hij gaf juist zijn gelijkheid aan God op, en werd minder, liet zich vernederen, tot aan het kruis.

Paulus roept de gelovigen ertoe op om onder ons de gezindheid te laten heersen die Christus Jezus had. In de gemeente in Filippi gebeurt er veel goeds. Paulus noemt veel positieve dingen. Maar het is niet allemaal zo mooi. Kennelijk zijn er conflicten in de gemeente. In hoofdstuk vier worden er twee vrouwen bij name genoemd Euodia en Syntyche. Ze hadden kennelijk een conflict met elkaar. Daar benoemt Paulus hun situatie heel specifiek. In het gedeelte dat we vandaag lezen is het nog een algemene regel: Wij worden er toe opgeroepen om eensgezindheid te zijn, 'één in liefde, één in streven, één van geest. Handel niet uit geldingsdrang of eigenwaan, maar acht in alle nederigheid de ander belangrijker dan uzelf.' Ik weet niet hoe die woorden bij u binnenkomen. Maar mij raakt het. Aan de ene kant zie ik er de duidelijke waarde van. Als we zo leven... Dan breekt de gerechtigheid van het Koninkrijk van God door... Schitterend. Maar tegelijkertijd... Het is zo moeilijk, zo tegennatuurlijk...

Acht in alle nederigheid de ander belangrijker dan uzelf... Wat een opdracht!

Paulus vat het samen in de woorden: 'Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had.' Vervolgens begint het gedeelte dat gaat over Jezus die mens werd, zich liet vernederen en daarna door God verhoogd werd. Dit gedeelte is heel interessant. Het wordt ook wel de Christushymne genoemd. De meeste uitleggers denken dat Paulus dit gedeelte niet zelf bedacht heeft, maar gelet op de poëtische taal in het Grieks dat het een lied, een hymne is over Christus. Eentje die in het kort samenvat wat Jezus voor ons heeft gedaan. En daar mogen wij dus ons voorbeeld in zien.

Allereerst lezen we er in dat Christus God was. Er wordt soms nog weleens wat af gediscussieerd of Jezus god was of slechts een voorbeeldig mens, en ook hoe Jezus zichzelf zag. Hier

vinden we een oeroude tekst, ouder dan de evangeliën, die onderstreept Jezus is God. En eigenlijk is het ook wel logisch dat Jezus zichzelf als God zag en de eerste christenen daarmee ook. Want in het vroege christendom zien we overal dat de mensen geloofden dat Jezus God was. Iets dat voor de mens en met name de Jood, onvoorstelbaar was, maar omdat de christenen, vaak christen-Joden het toch overal geloofden moet het door Jezus zelf verkondigd zijn, anders zouden we veel meer onderlinge verschillen zien. Jezus is God.

En werd mens. Dat is kerst. Het wonder dat God met ons is. Belangrijk is hier om op te merken dat Jezus zijn goddelijkheid niet opgaf. Jezus was volledig mens, volledig God. Hoe dat precies werkt is voor ons een groot mysterie. Maar het is zo.

Je zou het kunnen vergelijken met een religieuze ervaring. Veel van ons hebben zoiets meegemaakt. Het zijn van die momenten waarop je beseft, weet: 'dit is God'. Er is natuurlijk ook wetenschappelijk onderzoek gedaan naar zulke ervaringen. Dergelijke ervaringen gebeuren duidelijk. Men ziet de gevolgen in onder andere de hormoonhuishouding. De ervaring is dus echt lichamelijk. Maar de wetenschap kan het niet verklaren hoe het ontstaat. Dat is geestelijk. Zo'n godservaring is lichamelijk, menselijk, maar tegelijkertijd op hetzelfde moment volledig geestelijk, goddelijk kun je het zelfs noemen. Zo is Jezus ook. Volledig God, volledig mens op hetzelfde moment in hetzelfde lichaam.

Hij de allerhoogste werd een mens, 'en als mens verschenen heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis.' Hier zien we de ultieme zelfopoffering. Jezus gaf zichzelf, volledig voor de mens, voor u. En dat terwijl wij daar geen enkel recht op hadden... Wij zijn net als Adam en Eva. Wij proberen onszelf te verhogen, meer te zijn dan de ander. Maar dat zijn we niet. En in de weg naar onszelf verhogen duwen we anderen omlaag. Jezus laat ons het tegenovergestelde zien. Hij vernedert zichzelf, om anderen, om jou en mij, te helpen. Een eeuwige toekomst te geven.

In het evangelie van Johannes horen we Jezus zeggen: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand kan bij de Vader komen dan door Mij.' Jezus opent die weg. Jezus is de weg. Hij maakte dat mogelijk aan het kruis. Het zijn bekende woorden van Jezus uit het Johannesevangelie. Ik heb weleens mensen gehoord die moeite hebben met deze woorden. Ze vinden dat Jezus zichzelf hier te centraal, te belangrijk maakt. Maar dan vergeten ze wanneer Jezus dit zegt. Jezus zegt dit niet als heer van de wereld, als grote koning... Jezus zegt dit vlak nadat Hij de voeten heeft gewassen van zijn leerlingen. Zijn knieën zijn nog vies van het stof op het grond, zijn vingers nog nat van de voetwassing... Jezus zegt dit niet als een koning, Jezus zegt dit als een dienaar. 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand kan bij de Vader komen dan door Mij.'

Onze God is onvoorstelbaar groot. En onze God is zó groot dat Hij ook klein durft te zijn. In Christus werd God mens, en aan het kruis stierf Hij de verschrikkelijkste dood voor ons, voor jou... God is niet een afstandelijke, onverstoorbare weldoener; God is er volkomen aan toegewijd om bij ons te zijn, zozeer zelfs dat God in Christus naakt, kwetsbaar aan het kruis werd geslagen. Christus kwam bij ons om te dienen...

En christenen worden geroepen om dat voorbeeld na te volgen. Misschien niet tot aan het kruis, maar wel om ons eigen ik, ons eigen ego aan het kruis te nagelen. En voortaan de minste te durven zijn.

Stel je eens voor wat een prachtige wereld het zou zijn als iedereen zo zou leven. Dan zijn er geen oorlogen meer, want je wilt de ander niet iets ontnemen, maar je gunt hem juist het beste. Er zou ook geen honger of ongelijkheid meer zijn, immers we delen dan eerlijk wat we hebben. Het is een beeld van het komende Koninkrijk van God. Zo zal het zijn...

Wij zijn geroepen om dat Koninkrijk nu al zichtbaar te maken in de wereld. En als kerk zijn wij geroepen om vooruit te wijzen naar het Koninkrijk van God. Onze gemeente hier is geroepen om in vrede met elkaar en de mensen om ons heen te leven, om de wereld te dienen. De minste willen zijn en zo getuigen van Jezus Christus.

De ambtsdragers hebben daar een speciale rol in. Wij mogen deze kerk leiden in liefde. Maar niet leiden als een grote baas, maar eerder dienen, zoals Jezus ons heeft voorgedaan. Die roeping ligt er nu heel in het bijzonder voor jullie, Onno en Inge. Vandaag begint jullie ambtstermijn. Als ouderling-kerkrentmeester, of als pastoraal ouderling. Dien de kerk, dien Christus, die je naaste...

Maar dat kunnen de ambtsdragers alleen doen wanneer we een liefdevolle en warme gemeenschap zijn. En daar ligt een roeping voor ons allen. Zie naar elkaar om. Wees eensgezind 'één in liefde, één in streven, één van geest. Handel niet uit geldingsdrang of eigenwaan, maar acht in alle nederigheid de ander belangrijker dan uzelf. Heb niet alleen uw eigen belangen voor ogen, maar ook die van de ander. Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had.'

Dat waren ook de woorden die Paulus meegaf aan de gemeente in Filippi. Diezelfde roeping is er ook voor ons. Paulus schreef het aan Filippi omdat hij zag dat de gemeente niet eensgezind was, er was kennelijk zelf sprake van een conflict. Dat zou niet moeten kunnen binnen de kerk. Toch is de praktijk vaak anders. In de kerk is niets menselijks ons vreemd. Er zijn ruzies binnen kerk en veel kerken leven apart langs elkaar heen. Wij hebben vanochtend beleden dat we geloven in 'één algemeen christelijke kerk'. Maar de kerk is gescheurd. Leeft in conflict met zichzelf. De Nederlandse theoloog Bram van de Beek noemt dat geleefde godslastering.

Laat onder ons de gezindheid heersen die Christus Jezus had. Hij die de minste durfde te zijn. Laat ons in liefde elkaar dienen. Net als Jezus deed. Hij die gehoorzaam werd tot aan de dood. '- de dood aan het kruis. Daarom heeft God Hem hoog verheven en Hem de naam geschonken die elke naam te boven gaat, opdat in de naam van Jezus elke knie zich zal buigen, in de hemel, op de aarde en onder de aarde, en elke tong zal belijden: 'Jezus Christus is Heer,' tot eer van God, de Vader.' Dat is de toekomst die komen zal. Dan breekt het Koninkrijk van God door. Dan zal Gods liefde heersen. Dat is de toekomst van het Koninkrijk van God. Doe je nu al mee? Durf de ander te dienen, in liefde. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410